„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, а у торником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф.
на по године . . . . . 7 „
на четврт године . . . . . 3 „ 50 н.
на један месец . . . . . 1 „ 20 н.
За Србију:
(*у сребру.*)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин.
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, а за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а предплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ„ у Нови Сад, у дунавској улици.
РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви листа у месту могу се добити по 10 новчића у књижари браће М. Поповића.

БРОЈ 102. **У НОВОМЕ САДУ, У НЕДЕЉУ 3. (15.) ЈУЛА 1877.** **ГОДИНА XII.**

ТЕЛЕГРАМ „ЗАСТАВИ“.

ЦЕТИЊЕ 1. јула. Командир Пејовић јавља, да је 28. јуна на Тари разбио Турке и шест турских села заузео. Турски губитци велики.

САДАЊЕ СТАЊЕ СЛОВЕНСКОГ ОСЛОБОЂАВАЊА.

И у самој Русији признају, да је ратни поход у Јерменској за сад безуспешан, да је руска војска потиснута и да се на целој линији повлачи натраг. Та неудаћа руског оружја на азијском земљишту неможе се још довољно разјаснити. После онако бујног напредовања у почетку, тако нагло повлачење. Као узрок тога наваћа се с руске стране, као да се убојна снага турска у Азији омаловажавала, те да су јој мало војске на супрот послали. То би свакако само по себи била доста замашна погрешка, но биће ту и других узрока. Руско војсковођство у Азији опојило се првим успесима и пребацило се по свој прилици. С турске стране на против почели су смотреније и сабраније да дочекују непријатеља, јер порази на азијском земљишту у мало буну у Цариграду непроизведоше. Уз ту смотреност придодаше и Енглези свога масла. Није ли се британски аташе у турском стану при једном бој у толико ангажовао, да мало није пао у руско ропство? Енглеској је зазорно напредовање руско у Азији, оној земљи, где јој је извор богатства и власти. С тога ће та држава употребити и недозвољена средства, само да подметне ногу том напредовању, где год јој се прилика даде, и где без велике своје опасности то учинити може.

Но све то скупа неће спасти Турску од пропасти. Русија у овом рату несме побеђена бити и она ће одаслати нове и свеже припомоћи, које ће приковати победе о словенске убојне заставе и на азијском земљишту. Турколубива радост прерана је. Ено се већ шиље нова војска, која ће да подкрепи кавкаску војску руску. А и осим тога загорчује ту радост туркофилима сретан прелазак руске војске преко Дунава и њезино продирање у Бугарску. Истина, ту не јуре Руси онако силно као с почетка у Азији, али за то им је напредовање у толико поузданије. Европско бојиште, то је главно бојиште, и неудаћа руска на том бојишту и ако неби осујетила хришћанско ослобођење, свакако би продужила овај источни рат у недоглед и била би од превеликог и штетног моралног утицаја, много штетнијег, но што је услед садањег повлачења у Азији.

С тога ће сваки увиђаван, премерив тешкоће тог ратног похода, хвалити руску обазривост, ако искрено жели победу словенском оружју.

У осталом Руси и не напредују тако споро, као што то противници Словенства хоће да представе. Освојили су Трнову, стару престоницу бугарску, што је не само сјајан војнички, него још више морални успех; а такође су заузели Бјелу, која је и тактично и стратеђијски важна позиција. Донски козаци приближују се Рушчуку и сузбили су на друму, који води том граду, турску коњицу, која их хтеде на том путу да заустави. Док главна војска руска непринуди Абдул-Керима, да прими одсудни међдан с ове стране балканских кланаца, дотле ће козаци, као сунчани зраци, на све стране преплављивати Бугарску и чистити је од Турака. Тиме ће се приуготовити устанак бугарски и уједно политична организација те словенске земље.

Та политична организација необично је узбунила и забринула турколубе. Веле, да Русија с кнезом Черкаским прејудикује Европи и хоће да створи свршени чин, који ће се морати у обзир узети. Чудновати су то људи! Хтели би ваљда, да Русија образује Бугарску на туђ, можда мађарски калуп, а не у духу словенском.

Замерају, што се кнез Черкаски, уз кога је особље, које све прилике у Бугарској тачно познаје, осим политичног преображаја Бугарске лаћа уједно решења аграрног питања. Жао им је бегова и чорбација, што поседоше толике земље и притиснуше бугарску рају, да им кулучи и робује. Тако стање погодно је туркофилима, јер осуђује словенску грану ту на вечито подчињену и запуштену улогу, те отуда толика повика на Черкаског, који се усуђује да таком неправедном стању једним махом краја учини.

Постепено напредовање руско на европском бојишту може се разјаснити донекле и тиме, што Русија уз своју ратну акцију води непрестано и дипломатско-политичну. Стварајући свршене политичне чинове она приуготовљава терен за онакав мир, какав ће годити словенском духу и интересу. Та двојака акција мора се узајмице попуњавати и отуда је, да читав развитак спорије тече, но што би словенско срце у својој жестини желило. Накнада за стрпљење, којим се досад морао словенски свет наоружати, биће у томе, што ће са одсудним бојевима уједно и политична страна тог заплетеног источног питања решена бити.

Те одсудне битке пак збиће се још овога лета. Можда већ сада стојимо у очи главне битке с ове стране Балкана. Та главна битка решиће уједно и положај кнежевине Србије и одношај руско-аустријски. Нема сумње, да ће тада изаћи потпуно јасно на видик сваколика голотиња и слабост аустро-угарских турколуба. Ти се људи већ почињу жестити, што ни престона беседа српска ни адреса скупштинска не говоре оним духом, који би осудио кнежевину Србију на пасивност у овако одсудном времену. У тој својој жестини почињу претити, како се Србија ни крочити несме без дозволе аустро-угарске.

С друге пак стране представљају, како су у главном руском стану дошли до тог убеђења, да је за операцију руске војске и за снабдевање храном нужно, да се употреби територијум Србије. Путем преко Ниша и Софије обишла би руска војска балканске кланце и могла би се упутити одма на Једрене и Цариград. Тим начином крв би руска уштеђена била. Русији би сачувано било у животу на 50.000 ратника, а да се тим путем пође, нужно је само да изради руска дипломација код Аустро-Угарске, да ова према тим приликама обзира имаде.

Туркофили аустро-угарски труде се по томе да представе својој читалачкој публици, како Русија као ратна сила мора од Аустро-Угарске искати дозволу за овај ил онај начин ратовања. То би било нечувено у ратној повесници и само наши туркоборци, који се толико знају прецењивати, могу таково шта износити и телалити по свету. Русија пак нити ће себе понизити нити ће драгоцену крв својих војника принети на жртвеник аустро-мађарском богу, него ће радити онако, како је достојно велесилне и словенске Русије. Кад пак коцка у погледу држања Србије падне, тада ће се показати, да је баш Аустро-Угарска монархија та држава, која се ни крочити неће смети, покрај све претње, којом хоће да заустави српску кнежевину од суделовања при ослобађању балканског Словенства.

Десно крило руско, полазећи пут Ниша и Софије, дегажираће не само васколико балканско Српство, него и саме Грке, ако ови скоче на оружје, да садање прилике употребе на корист ослобођења и уједињења свога. Кнез Никола моћи ће Херцеговину, а кнез Милан Босну и Стару Србију у залогу узети, да се српске земље у доброј руци нађу при уговарању коначног мира на истоку. Дакле, у пркос повлачењу руском на азијском земљишту, које ће се наскоро поправити новим сукурзом руске војске, пореметити се неће велико дело хришћанског ослобођења. Догађаји како на јевропском бојишту, тако и на политичном пољу, показаће то довољане. А ти велики и одсудни догађаји блиски су.

АДРЕСА.

Ваша Светлости, Премилостиви Господару!

Скупштина Народна саслушала је с одушевљењем патриотску беседу, којом је Ваша Светлост беседнице отворила.

Ваша Светлост, позвавши народ у борбу за свети задатак његов, дала је израза општој жељи, која је српски народ одушевљавала; следовала је предањима народним и достојно одговорила позиву Србије, на коју је сво удручено Српство као на своју узданицу погледало.

Господару! Народна се скупштина радује хвали, коју Ваша Светлост одаје издржљивости и пожртвовању народном. И Народна је Скупштина убеђена, да проливена крв српска не ће остати бесплодна ни за нашу патничку браћу, ни за човечанска осећања, ни за будућност Народа српског. За то нам јамчи природни развитак историјских догађаја, а велико уздање улива нам и благонаклони пријем Ваше Светлости од стране Цара Ослободиоца, који је Србији своју моћну заштиту указивао свагда, а нарочито у прошло-годишњим приликама, па још Вашу Светлост милостиво уверио и о даљој очинској бризи, коју Он води о Србији и Српском Народу.

Признателност према суплеменој и једноверној Русији и њеним великим Монарсима, била је свагда дубоко урезана у срцу народа Српског, а садашњи догађаји стварају нове прилике, да српски народ може дати новог израза своје вечне захвалности, према Његовом Величанству Цару Александру и Народу Руском и по томе Народна Скупштина захвална је Вашој Светлости, што је дала уверење о овоме осећању дубоке захвалности Српског Народа према Његовом Величанству цару Александру.

Победоносне заставе, које је Он развио за ослобођење патничког Хришћанства, дају сјајну потврду великој истини, коју је Ваша Светлост изрекла, кад је још у Фебруару ове године обзнанила Народу, да се судбина источних Хришћана налази у јачим рукама. Србија је заиста могла прекинути рат без опасности за свету ствар, која је била предмет наше борбе.

Пратећи велике догађаје, који се око нас развијају, скупштина народна такође увиђа, да је потреба избегавати сваки погрешан правац и свако трвење, које би могло наудити добром имену Србије и њеним интересима. У слози и обазривости лежи данас јемство, да ће Србија погодити прави пут, као у тренутку кад се решава судбина Истока.

С поверењем у патриотско старање Ваше Светлости и Ваше Владе о срећи и будућности српској, Скупштина приступа законодавним пословима својим, готова, да пажљиво испита предлоге, које би јој влада Ваше Светлости поднела, особито оне, који се односе на помоћ и олакшицу наше браће у пострадалим окрузима.

На закључењу, допустите Ваша Светлости, да скупштина, као тумач осећања народних, да израза радости, којом је народ српски добузет, сазнавши, да је провођењу угодно било, да Светли Дом Обреновића благослови мушким подмлатком, а Србију насљедником престола, Александром.

Поздрављајући у овом сретном догађају ново јемство за сталност династије и напредак Србије, Скупштина кличе: Живио Књаз **Милан М. Обреновић IV.**! Живила Књагиња **Наталија**! Живио Насљедник престола **Александар**! Живио Народ Српски!

У Крагујевцу 25. Јуна 1877. године.

Председник Народне Скупштине: Д. Ђ. Јовановић. Потпредседник: А. Николајевић. Секретари: Илија Стојановић, Живко К. Недић, П. С. Срећковић, Аксентије М. Ковачевић. Посланици: Аврам Јовановић, Аксентије М. Ковачевић, Арсеније Гавриловић, Андрија Миросављевић, Александер Ђ. Грујић, Алекса Стевановић, А. Стојковић, Андрија Перуничић, Влад. Павловић, Васа Мацаревић, Владислав Вујовић, Војин Радуловић, Вуіо Васић, Драгут. М. Ризнић, Дим. Катић, Д. Голубовић, Д. Матић, Д. Ж. Милојковић, Ж. Душманић, Живко Стевановић, И. Јокаповић, Лука Т. Лукић, Илија Ратарац, протојереј Јаков Павловић, Јаков Б. Поповић, Јован Радисављевић, Јован Јовановић, Јован И. Бошковић, Коста Пејић, Крста Георгијевић, Коста Атанацковић, Коста Радовановић, Лазар Владисављевић, Љубомир Стојановић, Марко А. Лазаревић, Младен Микић, Миленко Петровић, Марко Јанчић, М. Н. Терзибашић, Мијаило Радисављевић, Мијаило Гератовић, Мијајло Радовановић, Милан Топаловић, Милосав Марковић, Милија Урошевић, Милан Кнежевић, Цветко Минић, М. Вукомановић, Стојадин Радоњић, Миленко Дробњаковић, Миленко Ломић, Сима Секулић, Пант. Сандуловић, М. Спасић, Р. Тодоровић, М. Р. Протић, Мата Сав. Кара-Марковић, Милан Милутиновић, Н. Радовановић, Никола Стајевић, С. Крстић, Новица Недић, Петар Шајковић, Димитрије Димитријевић, Павле Самуровић, Петар Стевановић, Рака П. Кукић, Радоња Недић, Радован Милошевић, Раденко Драгојевић, Сима Живковић, Радисав Симић, Радисав Милисављевић, Станоје Ђорђевић, Поп Стеван Поповић, Стеван Мирковић, Стеван Д. Поповић, Теша Марковић, Милосав Вељковић, Ђока Главошић, Ђорђе Миладиновић, Ранко Алимпић, Јосиф Пецић, Пан. Ј. Савић, Милан Кујунџић. Ј. Ђ. Авакумовић, Никола Милосављевић, Алекса Станковић, Станисав Х. Павловић, Ђурђе П. Ђоровић, Новак Милошевић, Сима Милошевић, Јеврем Шолуповић, Михаил Смиљанић, Милан Глигоријевић, Недељко Живадиновић, Милош Стаменковић, Живко Јовановић, Ђорђе Миловановић.

Са бојног поља.

(*Грчка прокламација.*) Средишњи одбор за акцију у Атини издао је на Грке ову прокламацију: „Грци! Један одбор састављен из првих патриота нашег народа, као што знате, радио је увек за слободу и уједињење грчког народа. На жалост, ми смо и сувише често морали свету ревност оних патриота заузздавати, који су с опасном наглошћу непромењливој цељи свију Јелина тежили. Ми смо морали чекати на време кад ће да наступе важни и прикладни догађаји. Најзад куцнуо је час за велики посао, чије ће плодове наши најпонизнији потомци уживати. Ми смо се побринули, да се свети рат за ослобођење племенитог јелинског народа може већ сада отпочети.

Грци! Верујте нашој заклетви, да ћемо вас ослободити. Будите уверени, да је Грчка готова и одлучна, да развије заставу народне идеје, заставу мисолуншку, те отпочне борбу са свима силама, што јој на расположењу стоје. Ви ћете бити први борци јелинизма у год. 1877. али не усамљени. Више од 80.000 ратника прекорачиће за најкраће време границу наше краљевине, да пролије своју крв за политично ускрснуће грчког народа. Па и Грци на острвима подићи ће се, да своју вековима потлачену слободу са оружјем у руци натраг задобију. Сва места, која Грцима припадају, сви крајеви, где се грчка реч чује, захориће се од моћне речи: „за слободу“, која ће се од горе до горе, од мора до мора разлегати.

Грци! Време је озбиљно и свето; са медним устима опомиње оно нас, да наше вајкадашње, још не застарело, право натраг потражимо. На балканском полуотоку тече крв, звеће оружје. Циљ је тог устанка, да се стресе срамни иго робовања, под којим стењу сви народи истока. Па као до сада у несрећи, тако исто морају Јелини од јако и у борби и у победи подједнако делити судбину са народима на балканском полуострву. Ми се не грабимо за туђу земљу, али нашу хоћемо да одржимо. Наша је циљ: ослобођење грчког народа!

Устани, племенити грчки народе, у Тесалији, и лати се оружја! Спремај се за најсветију борбу, која се икада водила. Који има јаку мишицу, нека се наоружа. Будите сви спремни, да се на први позив у редове устројите! Знак, кад ваља поћи, скорим ће се дати. На бојном пољу морају сви бити. Ни свештеник, ни учитељ, ни трговац, ни занатлија, ни варошанин, ни сељак, не сме изостати. Који се буде под ништавим изговором из кола народних бораца извукао, тај ће се као издајник жигосати. Јелинизам не може кукавице за своју рођену децу сматрати. Ми захтевамо, да буду сви без изузетка спремни за борбу, која ће нас ако Бог да, брзо и сигурно нашој цељи одвести.

Дано у Атини, 2. јуна 1877“.

ДРУГА МАЂАРСКА ПОСЛАНИЦА.

(Наставак.)

Ако дакле наведени примери јасно показују, да се одатле, што су угарски царински уреди примили само 13 постотака свих царина, неможе закључивати, колико троши Угарска, те пошто се одатле нипошто не доказује, да по заједништву царина и по оно 30 постотака, што припада Угарској, имају краљевине и земље, заступане у царевинском већу, доиста онакову штету, како посланица штоване депутације тврди, — то иста депутација, како се чини, није подпуно уважила друге још једне врло важне околности: да на име — што већ горњи податци о увозу блага за чудо објасњују, — те што је с тога важно, јер царински приходи по Угарској већином унилазе код пограничних царинских уреда — земље угарске круне непосредно граниче са земљама, које се такођер поглавито баве пољоделством и произвађањем сировина, те да су с тога преко угарских царинских уреда одонуд увежени предмети скоро искључиво сировине, то јест ствари, од којих се или не плаћа ништа или само врло мало, а томе је наравна последица, да приходи угарских царинских уреда показују онако мален размере напрема укупним царинским доходцима монархије.

Ако се из овде наведенога прорачунавања сме извађати макар само приближно закључивање о потрошку, као што то ради штована депутација царевинскога већа, угарска пак не држи, да је ставно, онда би се могло само двоје закључивати. Рачуном штоване депутације или би се доказало, да потрошак Угарске стоји према потрошку краљевина и земаља, заступаних у царевинском већу, доиста као 13 : 87, а тад би — пошто је снага трошења најважније мерило благостања — земље угарске круне, добивајући 30 постотака царина, доиста добивале више, него што треба; но пошто оне уједно доприносе 30 постотака к трошковима за заједничке послове, настајала би им тиме много већа штета, која њихову снагу далеко преси-

же. Или би пак из горњега рачуна следовало: да оно 13 постотака не показује цео потрошак Угарске, већ само онај његов део, који се покрива робом, довеженом из иноземства, но тад би морао бити тим већи онај потрошак, који се покрива аустријским или од Аустрије из друге руке купљеним фабрикатима; тим би пак, пошто трошак у цени робе очито плаћа и царину, краљевине и земље, заступане у царевинском већу, без сумње доспеле до обилне накнаде, све и за онај случај, ако би због заједништва царина доиста нешто више плаћале, него што би на њих спадало по непосредном потрошку увежене робе.

Најпосле мимоилази штована депутација царевинскога већа посве околност, да из јединства царинскога подручја, из кога потиче заједништво царинских прихода, потичу уједно као нуждна последица и сви они назадци, које Угарска трпи при потрошаринама. Угарска регниколарна депутација, као што у првој својој посланици, тако није ни сад склона, да то питање, које строго узев њој и није предано, потанко расправља; пошто је пак иницијативом штоване депутације царевинскога већа, принуђена бавити се с начелом заједништва царина, мора барем летимице упозорити, да садањи сустав потрошарина наклања краљевинама и земљама, заступаним у царевинском већу, врло знамените пробитке, Угарској пак намеће једнако знамените назадке. У том погледу позивље се угарска регниколарна депутација на оно образложење, којим је угарска влада попратила основу закона о поновљењу царинскога и трговачкога савеза. Након што су онде набројене све потешкоће, због којих управо услед заједништва царинскога подручја није могуће на длаку тачно исказати оне назадке, те је с тога у министарском предлогу и увето свагде само минимум, долази образложење ипак до последка, да на годину до два и пол милијуна изнаша она свота, коју Аустрија у име потрошарине бере на шећер, жесту и пиво, што се у Аустрији произваља, а по Угарској троши.

Где дакле Угарска с једне прихваћа овај по се шкодљиви сустав потрошарина, те где се с друге стране одриче оне самосталне царинске политике, која би искључиво пазила на интересе земаља угарске круне, а тиме код установљивања царинских ставака приналша доста велике жртве интересима аустријске индустрије, — то је она са своје стране све учинила, што може краљевинама и земљама, заступаним у царевинском већу, препоручити и вредним учинити заједништво царинскога подручја и царинских доходака. Не може се дакле ништа говорити, као да је заједништво царинских прихода само жртва, коју је једино Аустрија принела, те за коју би она осим већ наведених врло вредних пробитака још ма какву другу одштету правом могла тражити или пак даљи обстанак заједништва чинити одвисним од ма какових увјета или приуздржаја.

У тим околностима не може дакле угарска регниколарна депутација ништа прихватити начела, да се досадањи сустав реституција пореза има сматрати као неуклониви увет заједништву царевинских доходака. Она не може прихватити, да те реституције пореза — како се каже на једном месту штоване депутације — стоје „у нутарњем савезу“ са заједништвом царинских доходака. Тај је савез само извањски, и реституције пореза могу бити, ако највише, а то само последак, никако пак увјет заједништву царина. Посве право опазује штована депутација, да се начином, по ком се порез враћа из царинских доходака код извожања дотичних предмета, стиче онај једноставни поступак, који користи промету; јер да се та реституција даје код оне државне благајне, у коју је порез плаћен, тад се неби могло проћи без првотних сведоџаба или другога поступка, који би пречио промету. Но ако се порезне реституције за вољу одлакшања промета и плаћају из царинских благајна, то не следи одатле ништа, да би удеоништво у тим реституцијама морало бити уређено по онакову кључу, који Угарској врло шкоди те још новим назадком повећава терет оних жртава, којима Угарска и онако обилно плаћа користи, што их има од заједништва царина.

Што је штована депутација ишла рачунати, да реституције, плаћене код појединих царинских благајна, показују скоро исте размере, у ком стоје царински доходци земаља угарске круне и краљевина и земаља заступаних у царевинском већу, на име од прилике 13 — прама 87, — то угарска депутација доиста не зна, шта се тим рачуном хтело доказати и који би смисао имале садржавати те бројке, које само о случају зависе те нестоје међусобно у никакову узрочну савезу; јербо као што околност, да је становита роба уништила преко угарскога или аустријскога царинскога уреда, ништа не сведочи, да је та роба остала у Угарској или у Аустрији и да је онде потрошена, исто тако недозвољује околност, што је код извоза порез повратила угарска или аустријска царинска благајна, ништа закључка, да је дотични извежени предмет доиста у Угарској или у Аустрији произведен и да је код извоза повраћена потрошарина у своје време плаћена у угарску или у аустријску државну благајну. Ако штована депутација из горњега постотка већ хоће у опште штогод изваћати, то изваћање могло би само одрешито заговарати онај праведни и на минимум сведени захтев, који је угарска регниколарна депутација изразила у првој својој посланици. Угарска је на име од 1868. до 1875 г. повратила, 6,859.957 фор. пореза од шећера, жесте и од пива, Аустрија у исто време 44,681.788 фор. обе државе дакле укупно 51,541.745 фор. или попреко сваке године 6,442.718 фор. Те своте поднела је по постојећим законима Угарска с Крајином 31·4 постотка, дакле 16,184.108 фор. или попреко сваке године 2,023.013 ф.

У Угарској је пак фактично повраћено, како то штована депутација посве право наваћа, у то време само 13 31 постотка, то јест 6,859.957 фор. или попреко сваке године 857.495 фор. Угарска је дакле у то доба кваровала 9,324.151 фор. или попреко сваке године 1,162.519 форинти.

(Наставиће се.)

ИЗ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ.

Господо и браћо!

Давно је казано: на муци се познају јунаци, па невољи добри пријатељи.

Наша мука, чини ми се, траје од како за себе знамо у свим крајинама. Да је се у тој муци јавило доста лавских јунака, о томе не треба на далеко тражити сведоџаба. Само то што је наш народ још и данас жив на свету, што је поред толиких мука још и данас сачувао не само свој језик и своју веру, него и своју народну свест, сведочи мушку и јуначку борбу његову.

Или ме освајај, или ћу те освојити! Или ме уништи, или ћу те уништити! То је била лозинка оних који су народима мимо народа управљали. Два се лава не трпе у присној близини. Наши лавови око Балкана и Дунава оставише најпосле кожу у туђим замкама.

Остао је народ сам себи остављен. Остао је народ да се на тисућу страна појединце бори за свој човечански и народни опстанак. Вас зовем за сведоке браћо и господо, да народ у огромној већини својој ништа друго не жели, него да око граница својих види добре пријатеље, а на целокупном огњишту своме да буде и он сам миран од сваке напасти,

Ах, какав би то красан живот био. Али се на огњиштима нашим наместила несита хала одхрањена сопственом крвљу њеном и знојем нашим. И кад се против ове крвопије не сложи некада оно неколико народних управљача, ко ће да сложи данас у уређену заједничку борбу милијуне руку којима је спречена свака умна заједница, које су зверским поступањем принуђене да у очајању своме једна по једна устају и падају.

И ето и најновија борба наша у којој се родољубљем дичних кнежева српских јавио велики део народа нашега уједињен, опет је наша војска наишла на пет пута јачи број непријатеља, ма да га у земљама око Балкана нема ни за десетину измећара његових!

У такој неравној борби, кад је наша измучена војска изгубила сваку наду на потпун успех онога великог дела, кога је са самопрегоревањем пошла била да изврши и кога је, са поносом можемо рећи, доиста ево помогла извршити, зар није громким гласом потресао свако срце српско октобарски ултимат Његова Величанства великог цара руског, зар није у потресеном храму узора наших ужегао на један мах кандило вере и наде проповедајући јасно да има на свету један велики народ у кога братство није искварена празна реч, и да на челу томе народу стоји Владалац чије је срце тако велико да и мањи и даљи сродници могу наћи у њему праве очинске љубави и чији је дух тако узвишен да историји светској указује и осветљује нови пут истинских човечних и племенитих дела.

Беседа царска у Кремљу, први пут је осветила свечаном речи моћнога цара име словенско и мисао непромењиве братске заједнице која је с тим именом скопчана. Прелазак пун славе преко Прута и Дунава запечатио је драгоценом крвљу племениту реч цареву. А у за све то уверавање и о даљем свом очинском старању и љубазност на спрам светлог представника наше земље, које нам престона беседа онако одушевљено и красно црта, реците сами господо и браћо, зар није то учинило дубок потрес у душама нашим?!

На још то није све. Цар Александер је ускрснуо једног дива који је моћна потпора не само томе: да речи царске буду моћно извршене, него и томе: да ће његово дело бити доиста стално и трајно. Под светим зрацима духа царевог почео је да изилази на позорницу народ руски. Писмени људи наши имали су прилике разумети братске речи говорене или печатане у свима крајевима руским у корист наше свете борбе. Борци наши имали су прилику помешати мученичку крв своју са крвљу добровољаца руских. Рањеници наши имали су прилику да осете не само вешту руку лекара руских него њежну руку сестара руских. А погорелци наши поред помоћи честитог образованог света имали су прилику, да осете дарежљиво срце браће руске од двора па до колибе.

И кад се народ наш усред ових прилика састаје да прозбори јавну реч о потребама својим да ли може да одмах још у почетку не дадне одушке слаткоме осећању благодарности, које му потреса дух и срце?

Да! Одговор наш на престону беседу Његове Светлости доиста неможе пропустити а да се достојно не одазове свим оним изјавама, које је српски кнез у име своје и свога народа учино на путовању најблагословенијем каквога је Србија запамтила.

Али ће се многоме од нас учинити, господо и браћо, да ово још не би довољно било према ванредним приликама које су се у нас и око нас развијале. Нису све сами пријатељи словенства у свету. Има душа којима се братство словенско ни мало не допада и које тумаче наопачке и оно, што је јасно и свечано изјављено, а камо ли што у срцу укопано стоји или што је тек наговешћено.

Није никаква тајна, да је млого рађено на томе, да се помути срдачни одношај нашег народа не само спрам народа руског, него и спрам узвишеног владаоца његовог. На сваки начин, првоме је припало било доба наших незгодних дана. С једне стране природно је, да Русија није могла контролисати, да ли је сваки, који се јавио као добровољац у Србији, доиста цвет свога народа и достојан носилац његове мисли.

С друге стране изгубљена вера у успех, а учињена огромна жртва, природно је заводила многе људе, да траже кривице само у другима и од одушевљених људи градила саможивце. Осим овога зна се, да је предузимао красну улогу чак и један посланик „најславније“ јевропске државе, који се пред престолом царским није узтезао цртати баука „нове Пољске“ у ослобођеној Србији, Бугарској или Босни.

Према оваким покушајима народ не може данас просто мучати. И пошто је одговор на престолну беседу више домаћи, него ли међународни разговор, пошто се у њему исказују повремене потребе диктиране особитим током досадањег историјског развитка, то мислим, да ћу бити прост тумач ваших сопствених жеља, господо и браћо, ако се усудим предложити, да скупština препоручи одбору за Адресу, да овај у исто време спреми особит предлог адресе или свечане изјаве, у којима ће се од стране народа непосредно цару ослободиоцу и представнику великог народа руског изјавити дубока захвалност на очинској милости, којом је обасуо светлога владаоца српског, а у исто време пред лицем целога света изјавити: да народ српски полаже потпуно поверење у намере и старање тако моћног и племенитог заштитника и вођа, да је далеко од сваког кукавичлука, готов за свако пожртвовање, које затражи од њега света ствар, е да би се једном и у овим крајевима одомаћио сталан мир, узајамност и напредак, да ћемо на светлу пријатељеву помоћ, која нам се у данашњим тешким данима указује, оставити и потомству своме у аманет осећање благодарности и брацке узајамности за коју и историја сведочи, да је се јављала чиста и сјајна још некада у доба самосталности наше.

Држим, да свечану овакву изјаву Србија има права чинити, не само као сестра по крви оним крајевима за чији се напредак јуначки бије данас увенчана руска војска, него и као члан отоманске царевине — до скоро бивше ако бог да! — Србија има права да протестује против владе једне партије изелица, која огромној већини својих суграђана неда, да подигне свога гласа. —

Оваку изјаву држим да и најслободњачкији члан омладине има дужност чинити после тренутка у коме је преласком преко Прута Русија племенитошћу, која је увек скопчана са осећањем праве величине, почела записивати у историји свецкој један од најсјајнијих, најлепших листова.

Од свију слобода, прва је ослобођење народа од туђинске напасти. **Милан Кујунџић.**

ПОЛИТИЧКИ БАНКЕТ У ЛОНДОНУ.

(По „Тајмсу“.)

По примеру свију лондоски листова „Тајмс“ од 12. о. м. (п. н.) донео је потањи извештај о банкету који „трговачко-кројачки еснаф или друштво“ по свом обичају 11. јуна сваке године даје, и који је истог дана ове године приложило. Као што ће се видети из самог извештаја, на том банкету десили су се и почасни чланови друштва, Маркиз Сализбери и лорд Дерби, а поред њих и познати Митад-паша као позвани гост. Беседе, које су ова три лица те вечери изговорила, истина су кратке, али опет заслужују пажњу у данашњем времену борбе и неизвесности. Право весеље (банкетстко) почело је напијањем здравице председника друштва почасном члану лорду Сализберију, Он је то учинио овим речима:

„Моји лордови и господо. Као трговац и кројач, ја се осећам пун поноса, што ми се даје прилика, да напијем ову здравицу онима, који, сигуран сам, сви ћемо се сложити, заслужују сваку почаст — и велим: „у здравље почасних чланова ове дружине.“ (Одобравање.) Господо, као што вам је познато, само великим људма напија се ова здравица, јер је део наше системе, и ми се поносимо с њоме, да велики људи пристају, да буду чланови нашег друштва. — Ми од своје стране, старамо се, да вршимо одређену нам дужност што боље, и бирамо само таква лица, која су у свом високом положају и разним правцима показала се од највишег карактера. Господо! Два овака лица су наши вечерашњи гости, и ја ћу узети на се, да спојим ову здравицу с именом једног од њих — с именом Маркиза Сализберија.“ (Одобравање.)

Маркиз Сализбери устаде да одговори и он би поздрављен одобравајућим усклицима. Он рече:

„Г. председниче, моји лордови и господо! Ми осећамо — ја говорим у име тако званих почасних чланова вашег друштва — ми осећамо велику пошту, коју нам ви ево указасте пријемом здравице на овакав начин. Но, још је већа почаст нама одата тиме, што нам је дозвољено појавити се пред вама у капацитету, који носимо. Бити међу „неколицином изабраних“ од стране оних, који су сами изабрани од својих суграђана са највиших својстава, која могу красити јавни живот, јесте доиста велика почаст. И ја вам с тога у име хонорарних чланова нудим најсрдачнију захвалност. Господо, као што вам је познато: неколико од ваших хонорарних другова оптерећени су дужностима, које се сматрају као високо-часне, али за које, не може се сумњати, да су за ово последњих година биле друкчије осим тешке. Они, којима је поверена управа земље, који имају да дају правац њеној политици — ђенералној спољној политици — као на пример мој племенити пријатељ лорд Дерби, па и они други од нас, који се бавимо засебним гранама исте, или смо ма у којем виду скопчани с њима, сви ми, хтео сам рећи, зебли смо не мало, за ово прошле две године. Ми видимо, да ово нису обична времена у историји Енглеске, и да смо ми не мало одговорни (за наша дела) онима, који су скопчани са пословима Инђије, по што, право сад или неправо, тек по народном нахођењу и чуству, околности су приковале пажњу света на прилике, за које се мисли, да ће посредно или непосредно утицати на судбину Инђије. Али, ова брига и зебња није била помешана са страхом од наше стране, јер смо знали, да ће народ, који ми служимо, великодушно судити радове наше, као и племенито се одазвати на сваку апелату, коју ми за нужно будемо нашли, да на њ управимо. (Одобравање.) Ја лично не делим оно велико страховање, које око себе видим и слушам, а толико ћу односно исто рећи: да оно често узима на се и најчудноватији облик. Тако, пре неки дан, један мој колонијски пријатељ јавља ми, како је усљед новијих догађаја почео јако зепсти за судбину предгорја Добре Наде.*) Он ми навођаше, како се Руси сада налазе у Јерменској, а Јерменска је кључ Сирије, ова опет кључ Мисира; ко год уђе у Мисир, тај има кључ од Африке. Помоћу ових, подуже развучених кључева, мој пријатељ доказује: да, садањи успеси руски у Малој Азији, озбиљно грозе јужној Африци. Ја сам све могуће учинио, да га утешим; али, чини ми се, да је његова зебња постала код нас тако рећи општом. Није ми намера, да покушам, да дубље улазим у основе самог тог страховања, као ни чињеница које нас могу умирити; јер ја се ни у колико не бојим, да ће или парламенат или влада Енглеска икада бити неверна интересима Енглеске. (Одобравање.) Шта више, ја сам сигуран, да ће сваки парламенат ове земље, вазда бити готов, да осуди и збаци сваку ону владу, која би те интересе занемарила. Али само кад идемо са поља непосредних интереса на посредних интереса, ту је онда нужно проговорити коју зарад објашњења.

Ове вечери, ја сам имао прилике чути неке изврсне сентименте, и далеко буди од мене мисао да одричем екзистенцију саме опасности. У неким извесним приликама, може лако бити наша, дужност, да изведемо сву нашу снагу и бранимо те посредне интересе; али само вам препоручујем, да добро испитате сваког оног, који вам дође с причом, да су наши посредни интереси доиста у каквој великој опасности. Смотреност, и то највећа смотреност, нужна је господо, једној влади, пре него се она реши да метне на коцку имање, благостање и слободу свог народа, наруши мир света и донесе му страхоте рата. Свака влада, велим, мора да пази, да ратом заступа праву част и достојанство земље, а не какву теорију или машту. (Одобравање,) Јер ако је, господо као што се у опште мисли, лудост војевати за идеју, доиста већа је лудост водити рат због каквог ружног сна? (смех и одобравање). Ја бих с тога молио све оне, који су допустили свом уображењу, да их доведе на овако очајничко гледиште односно овог питања, ја би их молио да представе себи: каква би њихова дужност имала бити кад би све, што они мисле, у ствари постојало. Последњи немачко-француски рат може нам овде послужити као згодан пример. Обе су војске ових двеју држава, као што се зна, имале оружје разне вредности, али Французи су имали обичај, да пуцају на непријатеља, чим се он на хоризонту показао, док су међу тим Немци чекали, да им непријатељ на домашај дође. Резултат је ове борбе и вама познат, а ја не ћу да кажем, да ми Енглези имамо каквог непријатеља — при свем том, што се износи, да је овај рат завера против братинских интереса — само велим, да нам је могуће ову ствар у другој светлости посматрати. Али баш да узмемо и први случај, шта би било паметније радити? Допустити свом непријатељу, да он сам бира разбојиште, и ловити га по његовим пустарама и планинским кланцима; или га чекати да дође на твој пушкомет, где ће војске твоје бити у стању, да га дочекају са не одољивим ефектом? (Одобравање.) Међу тим, ја ово спомињем као ствар теорије. Никаква факта нису мени позната која би ме оправдала у поставци, да ми имамо каквог непријатеља; али преко свег тог, нама је Енглезима стало, одговорити своме старом имену и посматрати ове ствари с постојаношћу и свешћу, које су као врлине вазда најбољи део куражи.

*) Ово предгорје лежи на најјужнијој тачки јужне Америке и припада великој Британији.

Овде у овоме језгру и срцу Енглеске — у овој вароши, где се неке од највиших врлина развијају као и њихове најлепше карактеристике образују, — овде надајмо се, господо, да ћемо наћи све оне услове, који ће нас безбедно провести кроз ову кризу. А те врлине и ти услови су чврстоћа и хладнокрвност, која не узима панике за праве опасности, фантоме за реалности, већ која кад озбиљна опасност наступи, и интереси се земаљски угрозе, уме достојно бранити их, и све нужне жртве за постижење саме циљи принети.“ (Одобравање).

Председник друштва тада устане и наздрави лорду Дербију, на које овај, по што беше гласно поздрављен одговори:

„Г. председниче, моји лордови и господо. Дозволите ми, да вам од своје стране као и других чланова лордова најтоплије захвалим за високу почаст, које сте нас ви, овом приликом, удостојили. — Господо, ово није политички скуп, и ако су неки од оних, чија су имена са здравицама скопчана била, о политици веома лепо и пријатно беседили, и ја, сам, кад бих примеру њиховом следовао, могао бих само поновити дивне аргументе, којима се наш племенити пријатељ, Маркиз Сализбери послужио. Нема сумње, господо, да ми живимо у тешким и озбиљним временима: и да они, на које је пала одговорност завршење државних послова, у опште, а спољних по наособ, да се за њих не може рећи, да су пензионерске дужности имали. Ја сумњам, да су за ово неко време многи од нас имали мање дана и часова одмора, од лица, које овог тренутка има част адресовати вас. (Одобравање.) Ја се у свему слажем с оним, што је мој племенити пријатељ казао, а имено: да нам ваља бити спремни бранити своје интересе против туђег напада; али, само кад говоримо о британским интересима, нама треба и запамтити, да се под „опасностима за британске интересе може разумети све што се у ма коме крају света, без или против наше воље или жеље учини. Ми не смемо с тога никада губити из вида важност самих британских интереса у опште, али, у исто време, господо, имајмо на уму, да је мир највећи, најглавнији, британски интерес. (Одобравање.) Ми имамо посла са сваком земљом, ми имамо политичких и других одношаја са свима деловима света, и с тога држим, да не ћу премашити ако кажем: да никакве две земље на овој планети не могу једна с другом до рата доћи, а да нечији интереси не буду таквим догађајем неоштећени. Нама дакле ваља имати на уму, да наша пажња не буде и сувише обраћена на једну једиту тачку. Ми морамо најпре да измеримо стање ствари у целом свету, као и риск, који на се узимамо, кад се решимо да ратујемо с ма киме или у ма коме крају, јер само на тај начин ако би зар били у стању да отклонимо могућност пропуштања одбране места и интереса који су (по нас) много важнији и којима би можда и веће опасности грозиле. (Одобравање.) У осталом ја ово велим узимајући ствар са општег и теоријског гледишта; а од своје стране толико ћу рећи: да сам после толикогодишњег бављења са спољном политиком ове земље, дошао до убеђења о савршеној неспособности, нећу рећи само обичних већ и мудрих људи, да предвиде будуће догађаје. Из овог узрока ја сам дошао на земљиште г. Канинга.*) Као што вам је познато, неко је рекао г. Канингу: „да се до рата мора доћи пре или после“. Г. Канингов одговор беше: „лепо, онда волим да буде после него пре“. Моји лордови и господо, и ја то исто велим.“ (Одобравање.) С овим лорд Дерби заврши. Пошто су још више њих говорили и одговарали, неко најпосле напије здравицу присутноме државнику турском, бив. великом везиру Митад-паши. Ова здравица била је карактерисана и примљена веома ласкавим изразима уважења и поштовања на које овај гост отомански француски одговори. Превод је његовог говора овај:

„Господо, ја вам захваљујем на почасти коју ми чините, и сматрам се за сретног, што се налазим у средини друштва, чији су сентименти нов доказ у осталом вазда симпатичног расположења народа енглеског према мојој постојбини. Тај племенити народ енглески, који је до сада Турској и у добру и у злу био прави вођа, не ће, уверен сам, изоставити да буде светла тачка у црним данима, који су ево по њу настали. Ја с тога апелујем на Вишњега да сахрани и благослови обе земље“. Митад-паша тада заузме своје место посред многог поздрављања од стране слушалаца. После овог још неке здравице буду испијене, и друштво се разиђе око пола ноћи.

*) Г. Канинг је био председник-министар у Енглеској за време грчког устанка око 1826.

ДОПИСИ.

Београд 28. јуна. (*Са народне скупштине.*) У седници од 23. ов. м. пре подне захтевали су неки од посланика да се одмах узме у претрес питање о посланицима: Ранка Алимпића и Милутина Гарашанина.

О овој ствари била је отпочета читава дебата, но на реч министра правде скупштина је оставила ово питање за други пут и предузела претрес закона о продужењу мораторијума.

По што се закон, од владе предложен, прочита у скупштини, узе реч Милан Кнежевић и предлаже, да се за дугове од 500 гр. пор. непродужује плаћање.

Антоније Шумкарац тражи, да се плаћање одгоди још за шест година а интерес са свим уништи.

Ранко Тајсић хоће да се рок плаћању продужи до Митровадне 1880. са 6 проц. интересом.

Шолуповић је опет за то, да се узакони, да дужник мора по 10 од сто годишње одплаћивати.

Крупежевић хоће да се интерес збрише за све дугове.

Терзибашић би био за то, да влада поднесе списак свију пострадалих села, па само тима да се рок плаћања продужи а осталима не.

Драгутин Ризнић пита: шта ће бити у томе случају, ако дужници из оних крајева, у којима мораторијум није на дуже време продужен, оду у оне округе, где буде рок плаћању за доцније време одложен. Он је за то: да се рок плаћању продужи за три месеца.

Мата Карамарковић разлажући да је и срез трстенички готово претрпио и пострадао исто тако као и кознички и крушевачки, па би праведно било, да се он не лишава оног благодејања, које се пружа горњим срезовима, предлаже да се мораторијум продужи и за Трстеник.

П. Срећковић предлаже, да се оно, што је казано за срезове, однесе на цео округ крушевачки.

За овим је скупштина закључила да по предлогу посланика Аврама Јовановића мораторијум до Митрова-дана 1878. год. важи и за варош Крушевац, који је у последњем рату пострадао.

По што су још неки од посланика говорили, прочитан је цео предлог, па је са неким малим изменама и исправкама усвојен, који сте закон већ и читали.

За овим је заказан овај састанак за после подне у 3 сахата.

—бр— Са босанске границе 24. јуна. Већ су се почели орити топови преко десне обале широкога Дунава, руска војска не само на једну него на више тачака пређе у Бугарску а на жалост турске браће која разгласише, да ће у најмању руку предлаз Дунава стати 50—100.000 војника а неки разгласише да ће се војска морати кућама враћати; али на њихову радост паде им руга на образ, од обојега непогодише ни једнога, већ војска руска славодобитно напредује у унутрашњост Бугарске, а Турци остављају у рукама руским своје важне утврђене тачке на Дунаву. Већ, како се каже, освојили су Руси и Трново, ту стародавну престолницу бугарских краљева.

Надамо се да ће овога рата бити ствар решена са источним народима, турску ће силу Руси угушити; сила ће њихова бити побеђена и у Азију отправљена; петстолетни робови српски, бугарски и грчки васкрснуће из мртвила; долазак цара Александра на бугарско земљиште биће записано златним словима, јер нам даје увеселење у наша срца, да ћемо оно постићи, постићи слободу коју је он ујемчио за источне народе; његова очинска љубав брине се и за нас Босњаке, неће нас оставити, да пређемо из једног јарма у други.

Јуначине Турци из гордог Стамбола свету лажу, да силне њихове војскоће Црну Гору прегазише, да Али-Саибова и Сулејманова војска славодобитно марширају пут Цетиња, а не знају јадни, да Сулејман јуначина са јунацима крвавом главом прегазише Црну Гору од анџара црногорских соколова и једва нађоше спасења у Арбанији; така је судба постигла и Али Саиба, па и трећег војсковођу, Али-пашу, који последњи пут на Морачи претрпи велики губитак.

Уз то шарењаци (турска браћа) у Книну не пропустише згодну прилику говорећи: данас је отишао барон Родић у Црну Гору, као бајаги да заклони Цетиње од навале Турака, дочим се Родић находио у бечким купатилама на одмору.

Истина, Турци су прикупили своју убојну снагу да прегазе ломну Црну Гору, али им бог не поможе; овог пута Црногорци витештвом и јунаштвом показаше се на бојном пољу, да у њима неугашено српско срце куца, српска крвца врије, показаше како јуначка мишица јунаштвом надмашује на бојном пољу свог душманина.

Уз велике црногорке победе кличемо: живио војсковођа кнез Никола, живили храбри Црногори!

Горњи Товарник на Иван-дан. Е нама је драго и мило, кад вам се и одавде с чиме похвалити можемо. Јуче беше у шуми од рујне зоре па све до вечера лепа и брацка забава које мушкића које женскића, преко двеста друга и другарица бијаху на окупу. А што су се искупили? Чему веселје? Зар сад, кад Црногорац гину, да се војвођански Срб весели? Боже сачувај! Добра воља, добрих људи, још лепша замисао: хајде да учинимо једно друштво, да му речемо да је ватрогасно. То се и збило и догодило, па у истину и створило се! Е, то је повод искупљењу па и тој забави. Веселје је, да, разноврсног имена. Циљ му беше, да то ново друштво новчано се оснажи. Промашено није. Опоравило се или унапредило се то ново устројено у Товарнику ватрогасно друштво, јер готових новаца при самој забави, са добре воље, више од једне стотине форината у корист ватрогасног друштва пало је.

То у Товарнику ватрогасно друштво успоставило се и организовало се пре 1—2 месец дана. Све је у своме реду, и броји до 50 чланова. На челу друштва стоје опћ. начеоник са одборима, дјејствујућим члановима. Друштво је приредило и забаву у шуми, која је, пуно рећи, дивна била и још дивније испала.

Зором је ватрогасно друштво, сазив трубом затрубило, те уз донесене дивне своје заставе из цркве и свирке царске химне, српских песама кренуло се пут шуми на својих сопствених ногу. У шуми је за удобност гостију снагом ватрогасног друштва све приређено.

Дивна природа по себи још дивнију шуму произвела, једно другом рекао би пркосе. Далеко се шумом морало ићи до просека где је дружина. Све на 20 хвата по један члан ватрогасног друштва упарађен стајаше и пролазећима пошту одаваше, па са усклико допираше до места упарађене дружине, која је свакога долазећега уз свирку музике, гајдаша, пуцњаву прангија, предусретала и дочекивала.

Здравило се и веселило се све до ноћи, све у дивном и лепом реду. Друштву ватрогасном благајна је унапређена, богатија, а то и беше циљ и сврха забаве и веселља. Постигнуто је још једно племенито дело, а то је споразумак, удруживање и братимство, не обзирући се на сталеже. При томе лепоме весељу царствоваше човечанство. Четири пет вера а једна реч — српска, па с тога је могуће овако дивно веселје и забаву произвести, циљ добру постићи, те сад у зачетку ватрогаснога друштва у Товарнику видимо у напред лепу будућност, коју им у свему од срца и добре воље желимо.

Горњи Товарник 26. јуна. Пре два дана предадосмо матери земљи мртво тело незаборављеног брата Србина на делу, млађанога Ђоку Поповића (са доброга гласа познатога „Ђокицу“) свршеног апотекарског спомоћника. У двадесет првој години неумитна смрт узела га је од нас.

Спровод колико тужан и жалостан, беше величанствен. Г. игуман са још једним братом из Привине Главе и овдашњим свећеником чинодејствовао је. Омладина и певачка дружина из Шида пајаше у цркви и до гробља. У цркви је словио млади друг покојников апотекар. Корпорације политичке опћине, ватрогасно друштво, једне и друге вере силан народ показао је последњу пошту покојнику и отпратиле га до мрачнога гроба.

На гробу после тужног отпева „вечнаја памјат“, отпева ватрогасно друштво помагано од више госпођица своју лепу и тужну песму па гробу нашега „Ђокице“. Лака му црна земљица!

(Н. Р.) У Кули, на петров-дан 1877. За последње три године дана триста чуда и покора у овој општини почини баш административни одбор бачки! — Молим, нека буде правда барем пред јавним судом светиња; онда сам ја ту. а врло бих се радовао, кад би ми се ко одазвао.

Велим — триста чуда и покора! Па тек триста прво чудо на јавност? Да, ово се баш не може сасвим прећутати, а друга за сретнија времена. —

Читава година дана је требала г. епарх. бележнику, да скује разлоге, и напише осуду, коју је пре два дана 26. о. м. лично овде публиковао и којом је месни црк. одбор сметнут. На каквом законитом темељу је ова осуда донешена, показаће најближа будућност, и биће јавности дато.

Него да говоре разлози, па ма какви били — погрешни смо — ни по јада, ал овде је друго што. — Кад овд. црк. одбор није могао, оно је морао сметнут бити, јер иначе не би могао брата бити презеш-господар школ. одбора. А што мора бити, вели се, није ни тешко. Него би тешко било ономе, коме би брата казо: никад нећеш бити владика, кад ни ту маленкост, један црквени одбор ниси у стању да сметнеш. Ал овако — евала! Брата господар. Није бадава подеро пар ципела. Сад само дај бирај. Но јаој среће! Нема ко да бира. — Трчи Јоцо и Перо и Пајо, трчи по сви сокаци, у сваку кућу, вуци кога нађеш, — мора се одржати међдан, а ваљда се неће допустити, да се господа бламирају, па ма све севало и пуцало. Од два до осам сати има се времена. И риктик — послани одговорише својој дужности ко што бог заповеда. У шест сати искупљено и намештено већ 19, словом деветнаст скупштинара. (Ко би имао вољу о овим стварима штудирати, даје му се на знање, да овде 1800 српски душа има.) Скупштина се конститујише. Но на брату не дође ред. Ал зато се он ни мало не пече, председништво шк. одбора не вали, а он баш у томе и ужива — та да и како не би: назвати се господар учитељски није мала ствар!

Дакле брата презеш шк. одбора. Живио брата! Већ се и алдумаш није. Но да свет не би завидио срећи братиној, брата је смеран, те неће у бирцуз, него тек солидно, по десет литара кући. Што брату и дружину нико неће, што их, а особито њега, ма се и господар презеш звао, свако за срећног држао, кад га не би видио, то је друга ствар. Шта народ! Какав народ! Народ је створен да слуша, шта господа заповедају; а и на што би била господа, кад не би имали коме заповедати!...

Глина 27. јуна. (*Иванњски збор у Топуском.*) Одавно небијаше на Ивањ-дан збор у Топуском овако многобројно посећен као ове године. Томе је највише допринело, што се управ у овој периоди многи високи гости у купатилу находе, као: Његова Преузвишеност заповедајући генерал г. барун Молинари са својом високом породицом, подмаршал Фратричевић, генерал Фишер, српски пуковник Груја Мишковић, Његово Високопреосвештенство горњо-карловачки епископ г. Теофан Живковић, поджупани: Мажуранић и Будисављевић, и многи други служећи и умировљени разног чина и степена частници и чиновници, трговци, господе и госпође из разних мјеста. Простог народа бијаше тако исто много не само из оближње околине, него и из бивше слуњске пуковније као и сајмара из разних крајева.

Његово Високопреосвештенство приспјело је у Топуско 11. о. м. преко Војнића, ђе је неку размирицу између ондашњег проте М. О. и капелана Е. Б. рјешио. Уз пут походио је свештенство и цркве разгледао. Г. епископ и овом приликом показао је, колико љуби своју цркву, свештенство и народ. И премда је дошао на купање и необично велике врућине ради, ипак је на тај дан као на храм цркве у Топуском одслужио божију службу са г. протом Марком Славнићем и свештеницима: Милутином Шарцем и Илијом Пешутом.

После службе пробесједио је народу својим говорничким даром дивну бесједу, која ће у срцима слушатеља у лијепој успомени остати. Најпре је представио баш у овој околини немарни полазак цркве, и да се надао, да ће на тај дан са више народа у цркви поздравити се моћи, као што то бива по другим крајевима нашим, који су много мањи од парохије Топличке. Иза тога протумачио је свечаност тога дана са народним уз то скопчаним обичајима; подучио је народ, да на сајменим данима кад продаду оно марве за платити порез држави и набавити кућне потребе — да неиду у биртију, ђе многи попију и задњу крајцару, у место да намири наведено. Представио је даље досадање убитачно пуштање крви по купатила, које су многи и животом платили, те свјетовао народ да се тога остави, будући је и сама виша власт ту погибељ одклонила забраном у купатила пуштати крв. (Добро би било, да мјестне области назе на надриљекаре, који сад иду по селима и народу пуштају крв; јер такових имаде како сам чуо на више мјеста.) Иза тога назначио је разна хуленја и клетве богумрзке, што произлазе поводом задружних диоба између најсроднијих, као и посљедице, које се усљед тих диоба рађају; а свему томе да је узрок ниска наображеност, па подстакао: да народ, који скупа са државом толике школе издржава и дјецу своју — на којима ће свјет остати — марљиво у школу шаље, а све ове ране заљечиће се истом онда, кад се народ просвјести — а то се само школом постићи може. Најпосле је завршио са празничним поучењем дивну бесједу своју.

Послье службе представио је многобројно свештенство како узвишеној госпоји грофици тако и преузвишеном земаљском заповједнику, истакнув и овом приликом бједно стање свештенства које на многима мјестима ради неуредног добивања плате — велику оскудицу трпи, те замолио: да милостиво изволи заговарати код највишег мјеста да свештенство од порезног уреда своју плату добива и колико у власти њег. преузвишености стоји, да би на руку зато ићи благоизволила. На том се поклону срчано захвали њег. преузвишеност како г. епископу тако и свештенству и изјави: да главно заповједништво настоји колико је могуће да свештенство уредно плату прима, но да и свештенство, које уплива у народу имаде, саузме се, да за опћинске начелнике изабрани буду угледни и енергични људи, па да ће онда и само свештенство гледе своје ексистенције боље стајати. На молбу г. епископа да би код највишег мјеста заговарао и колико у његовој власти буде на руку ишао, да свештенство из порезног уреда плату прима — није се њег. преузвишеност осврнула.

Свештенство је тај дан са гд. епископом по жељи његовој заједно ручало и пред вече се с њим опростило. Како чујем доћи ће г. епископ и овамо а можда и у неке још парохије, но сасвим приватно; забрањује сваки сјајни дочек. Толико о томе збору, колико сам могао краће прама простору вашег листа и занимивијих ствари са бојишта написати.

Смесице.

(Јавна ствар нек је још јавнија.) Ја сам слану воду са извора у Сланкамену у мојој кући више пута у различитим болестима са успјехом употребљавао, но пролетос патио сам од врло опасне болести на бубрезима тако званој „**Bright-sche Krankheit**“ и по савјету нашег опћинског лечника г. др. Гугенберга употребим исту воду тронедељним купањем, после чега сам сад тако оздравио, да се никад здравији и снажнији осећао писам, као сад у мојој педесет трећој години живота; — зато у сличној бољи сваком патнику слану воду у Старом Сланкамену братински препоручујем.

У Новом Сланкамену 1877. ДАВИД МИДОЛОВИЋ, опћ. бележник.

НОВИЈЕ.

Париз 30 јуна. Дописник „Ештафете“ јавља, да је Русија ставила на аустријску границу обсерваціону војску од 200.000 момака.

Зимница 29. јуна. Од јуче се овде и у Букурешту пронели гласови, да је руски престолни наследник пао у турске руке. Ти су гласови измишљени. Престолни је наследник здрав и читав у Свиштову.

Петроград 28. јуна. „Ажанс Рис“ држи, да српско-румунски савез није баш тако немогућ и да тај неможе добре руско-аустријске одношаје пореметити.

Тифлис 29. јуна. У Александрополу очекују Руси подкрепљења из Цизкавкаске, да би се могле енергично продужити операције против Карса. Овде се јавно говори о енглеском подпомагању турске војске у Јерменској.

Из Тифлиса јављају једној интернационалној агентури, да је руска посада, 23 дана од Турака у Бајазиду опсађена, војском ђенерала Тергукасова ослобођена, која је подпуно победила Турке; 4 топа и 80 Турака заробила; Бајазид разорила.

Из Београда јављају, да званичне „Српске новине“ доносе кнежев указ, којим се расписују попунителни избори за скупштину у 4 вароши и 28 срезова, и то на дан 5. јулија.

„Кореспонданс женерал“ наглашава, да пристаниште Клек, како је прошле године затворено, није ни сада отворено за Турке, као што се то било разнело. — Цар аустријски и немачки састаће се у почетку августа.

Из Лондона јављају, да је лорд Биконсфјелд наумио, да напусти због здравља своје звање, чим државни послови то допусте.

ТЕЛЕГРАМ „ЗАСТАВИ“

(При закључку листа приспео.

БЕЧ 2. јуна. Руси се приближавају Рушчуку. Тергукасов ослободио опкољени Бајазид. Ствари се у Азији поправљају.

✝

Милан Костић, прота ст. бечејски јавља да је 30. јуна (12. јула) 1877. г. после поноћи преселио се у вечност отац му

ЈОВАН КОСТИЋ

НАРОХ СИВАЧКИ

у 73-ћој години свога живота.

Курз бечке берзе 2. (14.) јула.

5% металици	61.15
5% народног зајма	66.65
Државни зајам од 1860 г.	114.25
Акције банчине	794.—
Кредитне акције	146.90
Лондон	125.55
Угарске разтеретнице	75.80
Темишварске разтеретнице	73.75
Ердељске разтеретнице	73.50
Хрватско-славонске разтеретнице	—.—
Сребро	109.35
Ц. кр. дукати	5.95
Наполеондори	10.01
Немачке марке	61.75

КЊИЖЕВНА ВЕСТ.

Претходно јављам нашем читалачком свету, да се у „српској народној задружној штампарији“ већ штампа:

„СРПСКИ СОКО“

велики илустровани календар за годину 1878.

Ово подузеће покреће се поглавито ради **интереса и одржања српске народне штампарије**, овог народног мезимчета. У томе подузетку потпомажу ме: материјално — сама народна штампарија, умно и морално — лепо коло признатих писаца српских.

Садржај и цена „СРПСКОГ СОКОЛА“ означиће се за кратко време у овом листу. За сада нека је оволико нашим начелним и личним пријатељима на знање ради равнања њихова. **Толико је извесно, да ће „СРПСКИ СОКО“ за времена, и то наскоро угледати света.**

Ко би пак пре потање објаве хтео да се претходно прибележити даде на „СРПСКОГ СОКОЛА“, нека се изволи обратити на **администрацију „Заставе.“** Нарочито позивљем знанце и пријатеље, који су у згодном положају, да се приме растуривања овог календара по народу, те да се као **растуривачи** пријаве. Провизију за растуривање означићу такође доцније.

У Новом Саду, у очи Петров-дана 1877.

Др. МИЛАН ЂОРЂЕВИЋ,
уредник „Заставе“ и „Српског Сокола.“

СРПСКА КЊИЖАРА БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА
у Новом Саду.

НЕК ЈЕ НА ЗНАЊЕ.

ПРЕД ВАСКРС...

ПЕСМЕ

Мите Поповића.

Књига ова биће до који дан готова и одмах ће се разаслати п. т. претплатницима и предбројницима.

Лепи одзив књизи овој од стране п. т. наше публике читалачке — обрадовао нас је, те ће у књизи тој изаћи више песама, него што у први мах смерасмо да изађе.

А лепо саучешће ово српске читалачке публике такође је угодна појава и признање нашем драгом песнику, па и доказ, да песме оваке доиста на великој су цени у песничког народа српског.

Песме ове будилнице постизале су и постижу, за чим теже — одушевљавале су и јунаштво дизале у срцима многога борца за слободу српску. За потврду овом, мислимо, доста је, што посвету им прими онако срдачно **кнез-јунак и песник витешке Црне Горе.**

Јављајући ово п. т. нашој читалачкој публици, молимо: ко би још рад био, да се на књигу ову претплати или предброји — нека се пожури и учини оно прво упутницом поштанском, а ово друго картом кореспондовном, да би нам се олакшала тим експедиција, која у нашим поштанским и иначе приликама и онако потешко иде.

Цена је књизи **1 фор.** а.вр

У Новом Саду 2. јулија 1877

КЊИЖАРИ-НАКЛАДНИЦИ

Браћа М. Поповићи.

„МАЛА БИБЛИОТЕКА.“

Наша слабачка књижевност, сем своје нејачи, има и других невоља. Она је раздробљена, неуређена (некласифицирана) неудешена за употребу, па у многоме и с тога мало знана.

Да, мало знана. Многа лепа мисао, многи вредан податак појавио се у нашој књижевности, сазнало га тек неколико људи, рекло се о њему тек неколико речи, па се опет све напустило, заборавило — и подмладак већ незна, шта се пре десетак година радило, писало, решавало. Тако вечито почињемо с почетка, увек долазимо само до пола пута. А међу тим колико предрасуда царује, колико врлина пропада, колико се погрешака чини само с тога, што се у животу не знају најпростије истине, давно утврђене баш у нашој књижевности!

Треба много рада, много воље и умешности, да се створе услови, те да оно, што се једном стече у нашој књижевности, буде тековина и за нова поколења, а не само за неколико савременика. Појединац не може узети на се такву задаћу.

Али има друга многа скромнија и лакша задаћа: по нашим листовима и часописима има расејано доста расправа, чланака сваковрсне садржине, али садржине изабране, која има трајну вредност.

Добро би било очувати бар ово од заборава; прикупити из разних листова све ваљаније ствари, па их у згодном облику учинити доступним ширем читалачком кругу. За цело, много што-шта из наших листова биће готово са свим ново и за саму нашу образованију класу.

Ми смо наумили, да, колико је могуће према нашим маленим силама, учинимо штогод за ову ствар. Прикупљаћемо из свију наших ваљанијих листова, што су постојали, ваљаније и напредније ствари, па их штампати у књигама, под заглављем: „Мала библиотека.“ „Мала библиотека“ у свакој другој-трећој свесци доносиће и нове ствари: нове пробране преводе и оригинале.

Садржина „Мале библиотеке“ биће разноврсна: белетристика, расправе о друштвеним и природним наукама итд. — изузимајући специјалне строго научне ствари.

„Мала библиотека“ појављиваће се по материјалној могућности и нагомиланости предмета за штампу. Цена ће се одређивати посебно за сваку књигу, према величини.

Умољавају се пријатељи српске књиге, да се заузму око растурања „Мале библиотеке“, како би се ово предузеће могло одржати и подићи.

I. књига „мале библиотеке“ изаћи ће до који дан из штампе. Садржина јој је: 1. „Пчеле,“ 2. „Разговор с једним либералом,“ — два чланка духовитога рускога писца Писарева. Књига ће изнети 4 штампана табака, а цена јој је — 10 новчића или 1 грош.

На реду су и одмах ће ући у штампу и следеће књиге „Мале библиотеке:“

II. књига. Садржај: 1. „Прича како је прост геја наранио два начелника.“ 2. „Нестало савести“ (обоје од чувеногa руског сатиричара Шчедрина) 3. „У сну,“ 4. Радничка старост.“

III. књига. Садржај: „Новина,“ роман Ивана Тургењева свеска I.

IV. књига. Садржај: „Новина“, роман Ивана Тургењева, свеска II. са рецензијом преводиоца.

Нашем читалачком свету познат је Иван Тургењев са свога умешног бирања тема и са свога вештога, топлог писања. Али овај роман, по важности питања које расправља, претекао је све што је досад изашло испод Тургењевљевога пера. Овај се роман јавио у почетку ове године, и већ је преведен на француски и немачки, — на немачком је изашао у неколико издања — с тога се надамо добром одзиву и од наше публике.

Све наручбине, како за I. тако и за остале књиге „Мале библиотеке“ ваља слати: штампарији Арсе Пајевића, Нови Сад.

Нови Сад, на Петров-дан 1877. год.

Л. НАНЧИЋ,
издавалац.

ОГЛАСИ.

ОБЈАВА.

Потписана општина, као руководатељка закладе Луке Миланковића и Марије Петровић, издаваће поново у недељу 5. августа по римском календару у 4 сата после подне њихову земљу на новосадском атару од 296 ланаца и 1578 квадратни фати, ланац по 2500 квадратни фати за време од 1. новембра 1877. на даље три године у писарници општинској где се парохијал уплаћује и где се лицитациона условља већ видити могу, на јавној лицитацији под закуп. 1—3

Српска црквена новосадска општина.

СТЕЧАЈ.

На обосполној опћој пучкој школи у Павловци кр. поджупаније румске има се попунити место учитеља подједно црквеног певца источно православне вероисповести уз годишњу плату од 350 ф. 3 хвата дрва, стан у нарави и врт.

Просителји нека своје на високу кр. хрв. слав. далм. земаљску владу управљене молбенице с крштеним писмом, сведочбом о учитељском оспособљењу, досадањем службовању и моралном својем понашању поднесу овом школском надзорништву до 10. августа (по нов.) 1877.

Кр. школско надзорништво жупаније сремске.

У Вуковару 10. јула (по нов.) 1877. 1—3

СТЕЧАЈ.

На обосполној опћој пучкој школи у Острову кр. поджупаније вуковарске има се попунити место учитеља подједно црквеног певца источно-православне вероисповести уз годишњу плату од 350 фор. 6 хвати дрва за учитеља и школу, стан у нарави и врт.

Просителји нека своје на високу кр. хрв. слав. далм. земаљску владу управљене молбенице с крштеним писмом, сведочбом о учитељском оспособљењу, досадањем службовању и моралном својем понашању поднесу опћинском школском одбору у Острово (пошта Винковце) до 10. августа (по нов.) 1877.

Кр. школско надзорништво жупаније сремске

У Вуковару 10. јула (по нов.) 1877. 1—3

СТЕЧАЈ.

На обосполној опћој пучкој школи у Грабову кр. поджупаније вуковарске има се попунити место учитеља подједно црквеног певца источно-православне вероисповести уз годишњу плату од 350 ф. 6 хвати дрва, слободан стан и врт.

Просителји нека своје на високу кр. хрв. слав. далм. земаљску владу управљене молбенице с крштеним писмом, сведочбом о учитељском оспособљењу, досадањем службовању и моралном својем понашању поднесу опћинском школском одбору у Грабово (пошта Черевић) до 10. августа (по нов.) 1877.

Кр. школско надзорништво жупаније сремске.

У Вуковару 10. јула (по нов.) 1877. 1—3

СТЕЧАЈ.

На обосполној опћој пучкој школи у Мохову кр. поджупаније вуковарске има се попунити место учитеља подједно црквеног певца источно-православне вероисповести уз годишњу плату од 350 фор. 6 хвати дрва, слободан стан и врт.

Просителји нека своје на високу кр. хрв. слав. далм. земаљску владу управљене молбенице с крштеним писмом, сведочбом о учитељском оспособљењу, досадањем службовању и моралном својем понашању поднесу опћинском школском одбору у Мохово (пошта Опатовац) до 10. августа (по нов) 1877.

Кр. школско надзорништво жупаније сремске.

У Вуковару 10. јула (по нов.) 1877. 1—3

СТЕЧАЈ:

На обосполној опћој пучкој школи у Бршадину кр. поджупаније вуковарске има се попунити место учитеља подједно црквеног певца источно-православне вероисповести уз годишњу плату од 360 фор. 3 хвата тврдих дрва, стан у нарави и врт.

Просителји нека своје на високу кр. хрв. слав. далм. земаљску владу управљене молбенице с крштеним писмом, сведочбом о учитељском оспособљењу, досадањем службовању и моралном својем понашању поднесу овом кр. школском надзорништву до 10. августа (по нов.) 1877.

Кр. школско надзорништво жупаније сремске.

У Вуковару 10. јула (по нов.) 1877. 1—3

СТЕЧАЈ.

На обосполној опћој пучкој школи у Пачетину кр. поджупаније вуковарске има се попунити мјесто учитеља подједно црквеног певца источно-православне вероисповести уз годишњу плату од 350 фор. 6 хвати дрва за учитеља и школу, стан у нарави и врт.

Просителји нека своје на високу кр. хрв. слав. далм. земаљску владу управљене молбенице с крштеним писмом, сведочбом о учитељском оспособљењу, досадањем службовању и моралном својем понашању поднесу овом кр. школском надзорништву до 10. августа (по нов.) 1877.

Кр. школско надзорништво жупаније сремске.

У Вуковару 10. јула (по нов.) 1877. 1—3

СТЕЧАЈ.

На обосполној опћој пучкој школи у Миклушевци кр. поджупаније вуковарске има се попунити место подучитеља подједно црквеног певца источно-православне вероисповести уз годишњу плату од 280 фор. 6 хвати дрва, стан у нарави и врт.

Просителји нека своје на високу кр. хрв. слав. далм. земаљску владу управљене молбенице с крштеним писмом, сведочбом о учитељском оспособљењу, досадањем службовању и моралном својем понашању поднесу опћинском школском одбору у Миклушевце (пошта Сотин) до 10. августа (по нов.) 1877.

Кр. школско надзорништво жупаније сремске.

У Вуковару 10. јула (по нов.) 1877. 1—3

СТЕЧАЈ.

На обосполној опћој пучкој школи у Добринци кр. поджупаније румске, има се попунити место учитеља подједно црквеног певца источно-православне вероисповести уз годишњу плату од 350 фор. 3 хвата дрва, слободан стан и башту, затим 50 н. за сваку пратњу при погребу.

Просителји нека своје на високу кр. хрв. слав. далм. земаљску владу управљене молбенице с крштеним писмом, сведочбом о учитељском оспособљењу, досадањем службовању и моралном својем понашању поднесу опћинском школском одбору у Добринце (пошта Рума) до 10. августа (по нов.) 1877.

Кр. школско надзорништво жупаније сремске.

У Вуковару 10. јула (по нов.) 1877. 1—3

СТЕЧАЈ.

На обосполној опћој пучкој школи у Петровци кр. поджупаније румске има се попунити место учитеља подједно црквеног певца источно-православне вероисповести уз годишњу плату од 350 ф. 3 хвата дрва, стан у нарави и врт.

Просителји нека своје на високу кр. хрв. слав. далм. земаљску владу управљене молбенице с крштеним писмом, сведочбом о учитељском оспособљењу, досадањем службовању и моралном својем понашању поднесу опћинском школском одбору у Петровце (пошта Рума) до 10. августа (по нов.) 1877.

Кр. школско надзорништво жупаније сремске.

У Вуковару 10. јула (по нов.) 1877. 1—3

СТЕЧАЈ.

На обосполној опћој пучкој школи у Сибачу кр. поджупаније румске има се попунити место учитеља подједно црквеног певца источно-православне вероисповести уз годишњу плату од 350 ф. 3 хвата дрва, стан у нарави и врт.

Просителји нека своје на високу кр. хрв. слав. далм. земаљску владу управљене молбенице с крштеним писмом, сведочбом о учитељском оспособљењу, досадањем службовању и моралном својем понашању поднесу опћинском школском одбору у Сибач (пошта Рума) до 10. августа (по нов.) 1877. год.

Кр. школско надзорништво жупаније сремске.

У Вуковару 10. јула (по нов.) 1877. 1—3

Јастучић сунђерни с појасом за женске.

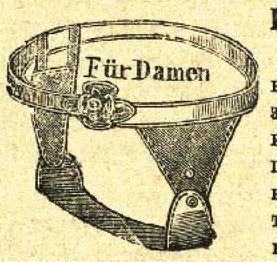

Необходно нужно за сваку женску,

врло практичан, удесан, и угодан за време периоде, против назеба и на путу као и при игрању, тоциљању и јашењу, од првих лекара и приповнатих госпођа најтоплије препоручен, може се уз велику јефтиноћу више година употребљавати.

Један појас од свиле са 2 сунђерна јастучића 6 ф. 50 н. посебни јастучић 1 ф. 50 н.

Један појас II. врсте са 2 сунђерна јастучића 3 ф. посебни јастучић 1 фор.

Умољава се мера струка и тијела.

Добити се може код

Госпође Loewy у Бечу
I. Fleischmarkt 14. Thür 51.

Сведочба! Горе наведене јастучиће с појасом могу најтоплије препоручити, пошто цел са свим оправдава и здрављу нешкоди. 5—7

Dr. Anton Steiner практ. лекар II. Herminengasse 18.

ОБЗНАНА ВАШАРА.

Идући новосадски вашар пада 5. и 6. августа по римском и што нека п. публика у обзир узети изволи.

2—3

ЗАКУПНИШТВО.

Одговорни уредник др. Милан Ђорђевић — Издавалац „Задруга за срп. нар. штампарију“. — Српска народна задружна штампарија.